

บทความวิจัย

ละครไทยกับมาตรฐานคุณภาพ: การวิเคราะห์ละครนางฟ้า กรรมกรภายใต้เกณฑ์การประเมินคุณภาพของ กสทช.¹

เสริมศิริ นิลดำ² นิษฐา หรุ่นเกษม³ และสุธิชา ภิรมย์นุ่น⁴

Received 18 February 2025

Revised 8 July 2026

Accepted 21 September 2026

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของละครโทรทัศน์เรื่องนางฟ้ากรรมกร โดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่พัฒนาโดย กสทช. ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาละคร 29 ตอน โดยใช้เครื่องมือคือเกณฑ์การประเมินคุณภาพตามบรรทัดฐานของรายการประเภทละครและเกณฑ์คุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐานของรายการประเภทละคร

ผลการศึกษาพบว่า ละครมีคุณภาพตามบรรทัดฐานในระดับดีมาก ร้อยละ 93.13 โดยสามารถให้ความบันเทิงและสอดแทรกแนวคิด ข้อมูล และความรู้เชิงสาระที่เป็นประโยชน์ได้ในทุกตอน อย่างไรก็ตาม พบเนื้อหาความรุนแรง การใช้ภาษาหยาบคาย และภาพตัวแทนที่มีลักษณะเหยียดหยาม สำหรับเกณฑ์คุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐาน ละครได้คะแนนร้อยละ 56.50 อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีจุดเด่นด้านการสื่อสารคุณธรรม จริยธรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการเรียนรู้ความหลากหลาย แต่ยังมีข้อจำกัดในการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการเสนอแนวทางแก้ปัญหาในเชิงสร้างสรรค์

¹ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาและพัฒนาแนวทางการตรวจสอบ ประเมิน และส่งเสริมคุณภาพเนื้อหา รายการละครและบันเทิง ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, Corresponding Author Email: aj_sermsiri@yahoo.com

³ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

⁴ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร

ผลการทดลองใช้ร่างเกณฑ์ประเมินคุณภาพละครนี้สะท้อนว่า สามารถช่วยจำแนกเนื้อหาที่ควรส่งเสริมและเนื้อหาที่ควรระมัดระวังได้อย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะคือควรปรับตัวชีวิตที่ซ้ำซ้อน จัดทำคู่มือการประเมินพร้อมตัวอย่างประกอบ และพัฒนาระบบคะแนนแบบมาตราประมาณค่า เพื่อให้การประเมินคุณภาพละครมีความชัดเจนและนำไปใช้ในภาคการผลิตสื่อและการกำกับดูแลได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ละครโทรทัศน์, การประเมินคุณภาพละคร, กสทช.,
การวิเคราะห์เนื้อหา

Thai Drama and Quality Standards: An Analysis of Nangfa Kammakorn Under the NBTC Quality Assessment Criteria

Sermsiri Nindum¹, Nitta Roonkaseam², and Suticha Piromnum³

Abstract

This study aimed to assess the quality of the television drama *Nangfa Kammakorn* using the television programme content quality assessment criteria developed by the National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC). A content analysis of all 29 episodes was conducted using two assessment frameworks: the standard quality criteria for television dramas and the criteria for quality exceeding standard benchmarks.

The findings revealed that the drama achieved a very high standard-quality score of 93.13%. It consistently provided entertainment while incorporating useful ideas, information, and substantive knowledge throughout all episodes. However, some episodes contained violent content, offensive language, and derogatory representations. Under the criteria for quality exceeding standard benchmarks, the drama received a score of 56.50%, classified as fair. Its strengths included the promotion of morality, ethics, family relationships, and appreciation of social diversity.

¹ Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University, Corresponding Author Email: aj_sermsiri@yahoo.com

² Faculty of Management Science, Phranakorn Rajabhat University

³ Faculty of Liberal Arts, National Sports University, Samut Sakhon Campus

Nevertheless, the drama showed limitations in stimulating creativity and presenting constructive approaches to problem-solving.

The trial application of the draft drama quality assessment criteria indicates that the framework can systematically distinguish between content that should be promoted and content that requires caution. The study recommends revising overlapping indicators, developing an assessment manual with illustrative examples, and adopting a rating-scale scoring system to enhance clarity and support the practical application of the criteria in media production and regulatory contexts.

Keywords: Television drama, drama quality assessment, NBTC, Content Analysis.

บทนำ

ละครโทรทัศน์เป็นรายการที่ได้รับความนิยมสูงในสังคม นอกจากให้ความบันเทิงแล้ว ยังสะท้อนบริบททางสังคม ถ่ายทอดค่านิยม และปลูกฝังแนวคิดแก่ผู้ชมผ่านโครงสร้างการเล่าเรื่อง ตัวละคร และประเด็นที่นำเสนอ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาละครอาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ชม จึงจำเป็นต้องมีการประเมินคุณภาพเพื่อให้มั่นใจว่ารายการมีมาตรฐานและมีคุณค่าต่อสังคม

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์จากแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปี 2556 (Royal Gazette, 2013) เพื่อกำหนดมาตรฐานเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้ชมแต่ละช่วงวัย ต่อมา กสทช. ร่วมกับคณะทำงานจากสำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์พัฒนา “ร่างเกณฑ์การประเมินคุณภาพเนื้อหารายการละครโทรทัศน์” โดยครอบคลุมทั้งมาตรฐานคุณภาพตามบรรทัดฐานของรายการประเภทละคร และเกณฑ์คุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐาน ซึ่งมุ่งส่งเสริมเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและลดเนื้อหาที่อาจก่อให้เกิดอิทธิพลเชิงลบ เช่น ความรุนแรง การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม อคติ หรือภาพลักษณ์เชิงลบของบุคคลและกลุ่มคน

แม้ระบบการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์จะมีบทบาทในการคุ้มครองผู้ชม โดยพิจารณาประเด็นความรุนแรง เพศ และภาษา แต่ไม่ได้มุ่งประเมินคุณภาพรายการในทุกมิติ ละครระดับ “ท” แม้เหมาะสำหรับผู้ชมทั่วไป ก็อาจมีองค์ประกอบที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม เช่น การใช้ภาษา การนำเสนอความรุนแรง หรือภาพตัวแทนของบุคคลและกลุ่มคน

ร่างเกณฑ์การประเมินคุณภาพเนื้อหารายการละครโทรทัศน์จึงทำหน้าที่เสริมระบบเรตติ้ง โดยประเมินทั้งคุณภาพตามบรรทัดฐานและคุณค่าที่สูงกว่า เช่น ความคิดสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจ การส่งเสริมความรู้ ทักษะชีวิต คุณธรรม และความเข้าใจความหลากหลายในสังคม ทำให้เห็นว่าละครไม่ได้มี

เพียงความเหมาะสมตามวัย แต่ยังมีศักยภาพในการเป็นสื่อที่สร้างสรรค์และมีคุณค่าต่อสังคม

การศึกษานี้ใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพละครดังกล่าวเพื่อประเมินละครโทรทัศน์ที่จัดอยู่ในระดับ “ท” (เหมาะสำหรับผู้ชมทั่วไป) โดยเลือกละครที่ออกอากาศในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (หลังข่าวภาคค่ำ) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มียุชมมากที่สุด อ้างอิงจากการจัดอันดับเรตติ้งโทรทัศน์ดิจิทัลข้ามแพลตฟอร์ม (Cross Platform Rating) ที่ดำเนินการโดยสมาคมโทรทัศน์ระบบดิจิทัล (ประเทศไทย) ร่วมกับ กสทช. ซึ่งระบุว่าละครที่ได้รับความนิยมสูงสุดในช่วง ไตรมาสที่ 3 ของปี 2567 (กรกฎาคม-กันยายน) ในช่วงเวลา 19.00-22.00 น. ได้แก่ ละคร *นางฟ้ากรรมกร* (NBTC., 2024)

ภาพที่ 1 ภาพประชาสัมพันธ์ละครนางฟ้ากรรมกร

ที่มา : <https://www.one31.net/shows/detail/538> เข้าถึง 10 ต.ค. 2567

การศึกษานี้จึงมุ่งทดสอบการใช้ร่างเกณฑ์การประเมินคุณภาพเนื้อหารายการละครโทรทัศน์กับละครเรื่อง “นางฟ้ากรรมกร” เพื่อพิจารณาว่าเกณฑ์สามารถใช้ประเมินคุณภาพเนื้อหาละครได้อย่างครอบคลุมและสะท้อนประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้เพียงใด ทั้งในด้านเนื้อหาที่ควรส่งเสริมและเนื้อหาที่ควรระมัดระวัง การเลือกละครเรื่องดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากเป็นละครผลิต

ใหม่ ได้รับความนิยมสูง และเข้าถึงผู้ชมในวงกว้าง จึงเหมาะสำหรับการทดสอบการใช้เกณฑ์กับเนื้อหาที่ออกอากาศจริง

ผลการศึกษาจะช่วยแสดงให้เห็นผลของการนำร่างเกณฑ์การประเมินคุณภาพเนื้อหารายการละครโทรทัศน์มาใช้กับละครที่ออกอากาศจริง ว่าเกณฑ์สามารถใช้พิจารณาเนื้อหาได้ทั้งในด้านเนื้อหาที่ควรส่งเสริมและเนื้อหาที่ควรระมัดระวังเพียงใด ผลที่ได้จึงเป็นข้อมูลประกอบสำหรับผู้ผลิต องค์กรสื่อ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำเกณฑ์ไปปรับใช้เพื่อเฝ้าระวัง ส่งเสริม และพัฒนาการผลิตละครให้สอดคล้องกับหลักสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ อันจะช่วยให้ละครโทรทัศน์ทำหน้าที่ทั้งในฐานะสื่อบันเทิงและสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างสมดุลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินคุณภาพของรายการประเภทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางฟ้ากรรมกร” โดยใช้เกณฑ์การตรวจสอบและประเมินคุณภาพรายการละครโทรทัศน์ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะต่อเกณฑ์การประเมินคุณภาพละครโทรทัศน์ของ กสทช.

ประโยชน์ของการศึกษา

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ผลิตสื่อในการพัฒนาคุณภาพละครโทรทัศน์ และเป็นเครื่องมือประกอบการทำงานของหน่วยงานกำกับดูแลสื่อในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง และส่งเสริมอุตสาหกรรมโทรทัศน์ให้ปลอดภัยและสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นกรอบในการศึกษาคือ ทฤษฎีการอบรมบ่มเพาะทางสังคม (Cultivation Theory) ของ George Gerbner (1986 Cited in Morgan & Shanahan, 2010) อธิบายว่าการรับชมโทรทัศน์เป็นเวลานานสามารถส่งผลต่อการรับรู้ความเป็นจริงของผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้ชมสอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อ แนวคิดนี้เน้นว่าผู้ชมอาจซึมซับค่านิยม บรรทัดฐาน และแนวคิดที่แสดงผ่านสื่อ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมในระยะยาว

ขณะที่ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (2001) เสริมว่าผู้ชมไม่ได้เรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ตรงเท่านั้น แต่ยังสามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่นจากสื่อ โดยพฤติกรรมการเลียนแบบสามารถแบ่งออกเป็น การเลียนแบบโดยตรง (Imitation) เช่น การเลียนแบบท่าทางของตัวละคร และการเลียนแบบเชิงลึก (Identification) เช่น การนำค่านิยมและพฤติกรรมของตัวละครมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แนวคิดนี้มีความสำคัญต่อการศึกษาผลกระทบของละครโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมของผู้ชม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน

นอกจากนี้ Bandura ยังเสนอแนวคิดผลยับยั้ง (Inhibitory Effects) และผลปลดปล่อย (Disinhibitory Effects) ซึ่งอธิบายว่าหากตัวละครที่กระทำผิดถูกลงโทษ ผู้ชมจะเรียนรู้ที่จะไม่ทำพฤติกรรมแบบเดียวกัน ตรงกันข้าม หากตัวละครที่ทำผิดได้รับรางวัล อาจส่งผลให้ผู้ชมมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ผลิตสื่อควรคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเสนอเนื้อหา และผู้ชมควรตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อเพื่อจะสามารถรับชมได้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ในภูมิทัศน์สื่อร่วมสมัย การรับชมละครไม่ได้จำกัดเฉพาะการออกอากาศทางโทรทัศน์ แต่ขยายไปสู่การรับชมย้อนหลัง การเผยแพร่คลิปสั้น และการแลกเปลี่ยนความเห็นผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งสะท้อนแนวคิดการทำให้การผลิตและการเผยแพร่วัฒนธรรมอยู่ภายใต้อิทธิพลของแพลตฟอร์ม

(Platformization of Cultural Production) ที่มีบทบาทต่อการผลิต การกระจาย และการเข้าถึงเนื้อหาละครโทรทัศน์ (Nieborg & Poell, 2018) ด้วยเหตุนี้ การประเมินคุณภาพเนื้อหาละครจึงมิได้มีความหมายเฉพาะการพิจารณารายการขณะออกอากาศเท่านั้น แต่ควรเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ผลิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงศักยภาพของเนื้อหาที่อาจถูกเผยแพร่ซ้ำ ตัดตอน หรือขยายการรับรู้ต่อผ่านหลายแพลตฟอร์ม การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาคุณภาพของเนื้อหาละครเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเฝ้าระวัง การพัฒนาแนวทางการผลิต และการส่งเสริมละครโทรทัศน์ที่ปลอดภัย สร้างสรรค์ และมีคุณค่าต่อสังคม

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาละคร (Content Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

การคัดเลือกหน่วยการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คัดเลือกหน่วยการศึกษาแบบเจาะจง โดยอ้างอิงการจัดอันดับเรตติ้งโทรทัศน์ดิจิทัลข้ามแพลตฟอร์ม (Cross Platform Rating) จากการสำรวจความนิยมทางโทรทัศน์ของสมาคมโทรทัศน์ระบบดิจิทัล (ประเทศไทย) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์คัดเลือกให้เป็นละครโทรทัศน์ที่ผลิตใหม่ มีละครเก่าที่นำมาออกอากาศซ้ำ และออกอากาศในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี 2567 ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน ในช่วงเวลา 19.00-22.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้รับชมรายการโทรทัศน์จำนวนมาก

ผลการสำรวจพบว่า ละครที่มีเรตติ้งสูงสุดเดือนกรกฎาคม 2567 คือ “นางฟ้ากรรมกร” ทางช่อง one31 มีเรตติ้งโทรทัศน์ 4.503 และสตริมมิง 0.866 (NBTC., 2024) เริ่มออกอากาศวันที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 19.00 น. ทุกวันจันทร์-ศุกร์ จึงเข้าถึงผู้ชมได้หลากหลายและได้รับความนิยมสูง นอกจากนั้นแล้ว ละครเรื่องนี้เหมาะสมเป็นกรณีศึกษาสำหรับทดลองใช้ร่างเกณฑ์ประเมินคุณภาพเนื้อหา เนื่องจากเป็นละครระดับ “ท” เหมาะสำหรับผู้ชมทั่วไป

มี 29 ตอน ทำให้ประเมินได้ต่อเนื่องตลอดเรื่อง ด้านเนื้อหา ละครสะท้อนชีวิต
ชนชั้นแรงงาน ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และ
การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม จึงครอบคลุมทั้งมิติคุณภาพตามบรรทัดฐาน (เช่น
ความรุนแรง ภาษา ภาพตัวแทน) และคุณภาพที่สูงกว่า (เช่น ความรู้ ทักษะชีวิต
คุณธรรม และแรงบันดาลใจ) ดังนั้น การเลือกละคร “นางฟ้ากรรมกร” จึงเป็น
กรณีศึกษาที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทดลองใช้เครื่องมือ
ทั้งในด้านการเป็นละครที่ออกอากาศจริง เข้าถึงผู้ชมจำนวนมาก เป็นละคร
สำหรับผู้ชมทั่วไป และมีลักษณะเนื้อหาที่ครอบคลุมมิติสำคัญของร่างเกณฑ์การ
ประเมินคุณภาพเนื้อหารายการละครโทรทัศน์

เครื่องมือวิจัย

ในการวิเคราะห์เนื้อหาครั้งนี้ใช้เครื่องมือวิจัยได้แก่ เกณฑ์การประเมิน
คุณภาพเนื้อหารายการละครโทรทัศน์ ที่พัฒนาโดย กสทช. สำหรับละครความ
เหมาะสม “ท” หรือสำหรับประชาชนทั่วไป ประกอบด้วยเกณฑ์ 2 ระดับได้แก่

1) เกณฑ์คุณภาพตามบรรทัดฐานของรายการละคร มีตัวชี้วัด 8 ข้อ
โดยเป็นเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของรายการ เนื้อหาเชิงคุณค่า และ
เนื้อหาที่ควรจำกัด (ความรุนแรง เพศ ภาษา และภาพตัวแทน) โดยผู้ศึกษาจะ
ประเมินละครรายตอนว่า “พบหรือไม่พบ” เนื้อหาตามเกณฑ์ดังกล่าว การ
ประเมินจะพิจารณาจากเนื้อหาและสิ่งที่ปรากฏในเนื้อหาในภาพรวมของแต่ละ
ตอนของละครที่เป็นหน่วยการศึกษา เช่น บทพูด การใช้ภาษา พฤติกรรม/ การ
แสดงออก การแต่งกาย การเล่าเรื่องราว ฉาก สถานที่ มุมกล้อง การนำเสนอ
ภาพ สี แสง เสียงประกอบ กราฟิก ฯลฯ โดยให้คะแนนต่อแต่ละตัวชี้วัด ดังนี้

- พบเนื้อหาตามเกณฑ์ = 1 คะแนน (มีคุณภาพตามบรรทัดฐาน)
- ไม่พบเนื้อหาตามเกณฑ์ = 0 คะแนน (ไม่มีคุณภาพตามบรรทัดฐาน)

ยกเว้นเกณฑ์ด้าน “การนำเสนอเนื้อหาที่ควรจำกัด” ให้คะแนนดังนี้

- พบเนื้อหาตามเกณฑ์ = -1 คะแนน (ไม่มีคุณภาพตามบรรทัดฐาน)
- ไม่พบเนื้อหาตามเกณฑ์ = 1 คะแนน (มีคุณภาพตามบรรทัดฐาน)

จากนั้นจะแปลงผลคะแนนให้เป็นร้อยละ การประเมินกำหนดดังนี้

- 96-100% มีบรรทัดฐานในระดับดีเยี่ยม
- 80-95% มีบรรทัดฐานในระดับดีมาก แต่ไม่ครบทุกตัวชี้วัด
- 65-79% มีบรรทัดฐานในระดับดี แต่ไม่ครบทุกตัวชี้วัด
- 50-64% มีบรรทัดฐานในระดับพอใช้ พบข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข
- ต่ำกว่า 50% ไม่ผ่านเกณฑ์บรรทัดฐานของรายการ

2) เกณฑ์คุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐานของรายการละคร ซึ่งหมายถึง การที่ละครมีคุณค่าต่อสังคม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคมโดยรวม มีตัวชี้วัด 10 ข้อ โดยเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจ และประโยชน์ต่อสังคม การส่งเสริมทักษะชีวิต การส่งเสริมความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ส่งเสริมระบอบวิจิตร การส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม การส่งเสริมการเรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจ และชื่นชมความหลากหลายในสังคม ในกระบวนการประเมินจะใช้หลักการประเมินรายตอน ส่วนการให้คะแนนตามเกณฑ์คุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐานฯ กำหนดดังนี้

- พบเนื้อหาตามเกณฑ์ = 1 คะแนน (มีคุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐาน)
- ไม่พบเนื้อหาตามเกณฑ์ = 0 คะแนน (ไม่มีคุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐาน)

จากนั้นเป็นการแปลงผลคะแนนให้เป็นร้อยละ กำหนดเกณฑ์ดังนี้

- 96-100% มีคุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐานในระดับดีเยี่ยม
- 80-95% มีคุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐานในระดับดีมาก แต่ไม่ครบทุกตัวชี้วัด
- 65-79% มีคุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐานในระดับดี แต่ไม่ครบทุกตัวชี้วัด
- 50-64% มีคุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐานในระดับพอใช้
- ต่ำกว่า 50% ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐานของรายการ

ขั้นตอนการศึกษา

การวิเคราะห์เนื้อหาดำเนินการโดยผู้ประเมินที่เป็นนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์จำนวน 3 คน จาก 3 สถาบันอุดมศึกษา คัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์ทางวิชาการและวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยคำนึงถึงความเที่ยงตรงของการประเมิน (Reliability) เป็นสำคัญ

ก่อนการประเมิน ผู้ประเมินร่วมกันศึกษาร่างเกณฑ์ ตัวชี้วัด คำอธิบาย และแนวทางการลงรหัส เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันตามที่เกณฑ์การประเมินกำหนด คือ พิจารณาจากสิ่งที่ปรากฏในเนื้อหาในภาพรวมของแต่ละตอน/หน่วยการศึกษา เช่น บทพูด การใช้ภาษา พฤติกรรม/ การแสดงออก การแต่งกาย การเล่าเรื่องราว ฉาก สถานที่ มุมกล้อง การนำเสนอภาพ สี แสง เสียง ประกอบ กราฟิก ฯลฯ ผู้ประเมินรับชมละครเรื่อง “นางฟ้ากรรมกร” ครบทั้ง 29 ตอนผ่าน YouTube และรับชมซ้ำในฉากที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดตามความจำเป็น นอกจากการประเมินรายตอนด้วยการระบุพบ/ ไม่พบตัวชี้วัดในแต่ละตอนที่ประเมินแล้ว ผู้ศึกษาได้บันทึกภูมิธรรมสำคัญไว้ด้วย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมิน จากนั้นตรวจทานผลการประเมินร่วมกันเพื่อความเที่ยงตรงของการประเมิน แล้วจึงให้คะแนนต่อแต่ละตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์เนื้อหาโดยมีการให้คะแนนแต่ละตัวชี้วัดในแต่ละตอนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นมีการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนและร้อยละ เพื่อประเมินระดับคุณภาพของละครแต่ละตัวชี้วัดและคะแนนโดยรวม จากนั้นจะสรุปผลการศึกษาด้วยการบรรยาย

ผลการศึกษา

นางฟ้ากรรมกรเป็นเรื่องราวของ “พรฟ้า” เด็กสาวที่เติบโตมาในครอบครัวชนชั้นแรงงานที่ทำงานก่อสร้าง ต้องเผชิญกับชีวิตที่ลำบากหลังจากสูญเสียแม่ไปในอุบัติเหตุทางน้ำตั้งแต่ยังเด็ก เธออาศัยอยู่กับพ่อที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุเดียวกันและมีปัญหาด้านสายตา เพื่อหาเงินมารักษาพ่อและตามหา

แม่ที่หายไป พรฟ้าทำงานหนักในไซต์ก่อสร้างและไลฟ์สดขายของ จนกระทั่งเธอได้พบกับ “อัครวิน” เจ้าของบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือโดยไม่รู้ว่าพรฟ้าอาจเป็นลูกสาวของรัตเกล้า ภรรยาใหม่ของพ่อเขา

“รัตเกล้า” แท้จริงแล้วคือ “ผกา” แม่แท้ ๆ ของพรฟ้าที่สูญเสียความทรงจำและใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวของเจ้าสัวนำชัย โดยไม่รู้ว่าตัวเองเคยมีอดีตที่เจ็บปวด ขณะเดียวกัน พรฟ้าและอัครวินค่อย ๆ ใกล้ชิดกันมากขึ้น ท่ามกลางอุปสรรคจากผู้ที่ไม่หวังดี รวมถึงวิทยา น้องชายของเจ้าสัว ที่พยายามขัดขวางพรฟ้าและอัครวิน ทั้งเรื่องธุรกิจและความสัมพันธ์ส่วนตัว

ในขณะที่พรฟ้ากับพ่อพยายามตามหาร่องรอยของผกา ความทรงจำของรัตเกล้าก็ค่อย ๆ กลับมา เธอเริ่มปะติดปะต่อเรื่องราวในอดีต และสงสัยในตัวตนที่แท้จริงของพรฟ้า เมื่อได้เห็นสร้อยรูปหัวใจที่พรฟ้าสวมอยู่ ความทรงจำในอดีตของเธอกลับมาอย่างสมบูรณ์ เธอจำได้ว่าตัวเองคือแม่แท้ ๆ ของพรฟ้า และจำเหตุการณ์อุบัติเหตุที่ทำให้เธอพลัดพรากจากครอบครัวได้ทั้งหมด ในขณะเดียวกัน วิทยา ผู้เป็นศัตรูของอัครวินและครอบครัว ได้วางแผนทำร้ายพรฟ้าเพื่อกำจัดเธอออกไปจากชีวิตของอัครวิน แต่สุดท้าย อัครวินช่วยชีวิตเธอไว้ได้ และความจริงเกี่ยวกับแผนการของวิทยาก็ถูกเปิดเผย วิทยาถูกจับและต้องชดใช้กรรมที่ทำไว้

รัตเกล้าตัดสินใจเปิดเผยความจริงกับเจ้าสัวนำชัยว่าเธอคือผกา และขอกลับไปอยู่กับครอบครัวเดิม แม้ว่าเจ้าสัวจะเสียใจ แต่ก็ยอมรับการตัดสินใจของเธอ พรฟ้าได้กลับมาอยู่กับแม่และพ่อของเธออีกครั้ง หลังจากที่ต้องพรากจากกันมานานหลายปี ส่วนอัครวินซึ่งได้พิสูจน์ความจริงใจของเขาต่อพรฟ้า ก็ขอเธอแต่งงานและเริ่มต้นชีวิตใหม่ร่วมกัน เรื่องราวของ *นางฟ้ากรรมกร* จบลงอย่างมีความสุข เมื่อครอบครัวกลับมาอยู่ด้วยกันอีกครั้ง และพรฟ้าได้ใช้ชีวิตในฐานะหญิงสาวที่แข็งแกร่ง พร้อมเผชิญอนาคตด้วยกำลังใจที่เต็มเปี่ยม

1. ผลการประเมินคุณภาพละคร “นางฟ้ากรรมกร” โดยใช้เกณฑ์การตรวจสอบและประเมินคุณภาพรายการละครโทรทัศน์ที่กำหนดโดย กสทช.

ผลการประเมินละครนางฟ้ากรรมกรจำนวน 29 ตอนตามเกณฑ์คุณภาพตามบรรทัดฐานของรายการประเภทละคร 8 ตัวชี้วัด พบดังนี้

ระดับบรรทัดฐานของรายการประเภทละคร

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพตามบรรทัดฐานของละครนางฟ้ากรรมกร

เกณฑ์		ตัวชี้วัด (Indicators)	จำนวนตอนที่พบเนื้อหาตามตัวชี้วัด (N=29)	การให้คะแนนตัวชี้วัด
วัตถุประสงค์ของรายการ		1. ให้ความบันเทิง/ จินตนาการ/ อารมณ์ ความรู้สึกร่วม	29 ตอน (100%)	29 คะแนน (100%)
เนื้อหาเชิงคุณค่า		2. พยายามสอดแทรก แนวคิด ข้อมูล ความรู้เชิงสาระประโยชน์ในมิติต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต สิทธิมนุษยชน ความสัมพันธ์อันดีทางสังคม สันติภาพ แรงบันดาลใจ คุณค่าร่วมที่ดีทางสังคม ฯลฯ	29 ตอน (100%)	29 คะแนน (100%)
เนื้อหาที่ควรจำกัด	ประเด็นความรุนแรง	3. เน้นการนำเสนอความก้าวร้าวรุนแรง ในระดับที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจและ/ หรือต่อการเลียนแบบ	6 ตอน (20.70%)	17 คะแนน (58.65%)
		4. นำเสนอเนื้อหาที่ขื่นน้ำให้หลงเชื่อ งมงาย และ/ หรือสนใจในอบายมุข เช่น สิ่งเสียดสี การพนัน	-	29 คะแนน (100%)
	ประเด็นเพศ	5. เน้นหรือตอกย้ำการแสดงออกทางเพศ ความสัมพันธ์ทางเพศ ที่ไม่จำเป็นต่อเนื้อเรื่อง	-	29 คะแนน (100%)
	ประเด็นภาษา	6. มีการสื่อสารด้วยวาจา และ/ หรือ กริยาท่าทางที่หยาบคาย ด่าทอ	1 ตอน (3.45%)	27 คะแนน (93.15%)

เกณฑ์		ตัวชี้วัด (Indicators)	จำนวนตอนที่ พบเนื้อหา ตามตัวชี้วัด (N=29)	การให้ คะแนน ตัวชี้วัด
		7. มีการสื่อสารแสดงออกอย่าง หยาบโลน ลามก อนาจาร	-	29 คะแนน (100%)
	ประเด็น ภาพ ตัวแทน	8. เน้นย้ำ อคติ การดูหมิ่นเหยียด หยาม การล้อเลียนบุคคล/ กลุ่มคน ในประเด็นวัย เพศ สถานะทาง เศรษฐกิจ-สังคม ชชาติพันธุ์ รูปลักษณ์ อัตลักษณ์	1 ตอน (3.45%)	27 คะแนน (93.15%)
ผลการประเมินตามเกณฑ์			93.13%	
216 คะแนน ÷ 29 ตอน = 7.45				
7.45 X 12.5 (8 ตัวชี้วัดที่เทียบให้เป็น 100%)=93.13%				

ละครนางฟ้ากรรมกรได้คะแนนการประเมินตามระดับบรรทัดฐานของ
รายการประเภทละครในระดับ 93.13% คือเป็นไปตามบรรทัดฐานระดับดีมาก
แต่ไม่ครบทุกตัวชี้วัด มีผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้

- ตัวชี้วัดที่ 1 ให้ความบันเทิง/ จินตนาการ/ อารมณ์ ความรู้สึกร่วม
พบว่า ละครเรื่องนี้ตอบสนองตัวชี้วัดได้ครบถ้วนทุกตอน (100%) โดยนำเสนอ
พล็อตเรื่องที่ดึงดูดใจเกี่ยวกับชีวิตชนชั้นแรงงานที่ต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรค
หลากหลาย เช่น การต่อสู้เพื่อความอยู่รอด การตามหาแม่ที่หายไป และการ
รักษาดวงตาของพ่อ จุดเด่นของละครอยู่ที่การสร้างความรู้สึกร่วมและความ
เชื่อมโยงทางอารมณ์กับผู้ชม ผ่านการแสดงที่สมจริงและการใช้ภาษาอีสาน ซึ่ง
ช่วยเสริมให้ผู้ชมรู้สึกเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องและตัวละคร รวมถึงการออกแบบฉาก
ที่สมจริง

- ตัวชี้วัดที่ 2 การสอดแทรก แนวคิด ข้อมูล ความรู้เชิงสาระประโยชน์ใน
มิติต่าง ๆ พบว่า เนื้อหาในทุกตอน (100%) มีการสอดแทรกแนวคิดที่มี

ประโยชน์ต่อผู้ชม เช่น การสร้างแรงบันดาลใจ ความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว และสังคม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และคุณค่าทางสังคมที่ดี

ตัวชี้วัดที่ 3 เน้นการนำเสนอความก้าวร้าว รุนแรง ในระดับที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจและ/หรือต่อการเลียนแบบ พบว่ามีเนื้อหาความรุนแรง 6 ตอน (20.7%) เช่น การทำร้ายร่างกาย การทะเลาะวิวาท และการลักพาตัว ทั้งนี้ พบว่า ในบางตอนมีการใช้ความก้าวร้าวรุนแรงของตัวละครหลาย ๆ คนและพบหลายฉากในตอนเดียว (ตอนที่ 5) ซึ่งเป็นการตอกย้ำอาจส่งผลกระทบต่อความเคยชินและการเลียนแบบของผู้ชมได้

- ตัวชี้วัดที่ 4 นำเสนอเนื้อหาที่ชี้แนะให้หลงเชื่อ ง่าย และ/หรือสนใจ ในอบายมุข เช่น สิ่งเสพติด การพนัน พบว่า ละครไม่ปรากฏเนื้อหาลักษณะดังกล่าว

- ตัวชี้วัดที่ 5 เน้นหรือตอกย้ำการแสดงออกทางเพศ ความสัมพันธ์ทางเพศ ที่ไม่จำเป็นต่อเนื้อเรื่อง พบว่า ละครไม่ปรากฏเนื้อหาลักษณะดังกล่าว

- ตัวชี้วัดที่ 6 มีการสื่อสารด้วยวาจา และ/หรือกริยาท่าทางที่หยาบคาย ด่าทอ พบ 1 ตอน (3.45%) เช่น การด่าทอในลักษณะที่สื่อถึงการเหยียดหยาม

- ตัวชี้วัดที่ 7 มีการสื่อสารแสดงออกอย่างหยาบโลน ลามก อนาจาร พบว่า ละครไม่ปรากฏเนื้อหาลักษณะดังกล่าว

- ตัวชี้วัดที่ 8 เน้นย้ำ อคติ การดูหมิ่นเหยียดหยาม การล้อเลียนบุคคล/กลุ่มคน ในประเด็นวัย เพศ สถานะทางเศรษฐกิจสังคม ชาติพันธุ์ รูปลักษณ์ อัตลักษณ์ พบ 1 ตอน (3.45%) เช่น การเหยียดอาชีพของตัวละคร

ระดับสูงกว่าบรรทัดฐานของรายการประเภทละคร

ผลการประเมินละคร 29 ตอนตามเกณฑ์คุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐาน 10 ตัวชี้วัด ผลการวิเคราะห์เนื้อหาแสดงตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพสูงกว่าบรรทัดฐานของละครนางฟ้ากรรมกร

เกณฑ์	ตัวชี้วัด (Indicators)	จำนวนตอนที่พบเนื้อหาตามตัวชี้วัดและการให้คะแนนตัวชี้วัด (N=29)
ความคิดสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจ และ ประโยชน์ต่อสังคม	1. ให้แนวคิด ข้อมูล ความรู้เชิงสาระประโยชน์ในมิติต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต สิทธิมนุษยชน ความสัมพันธ์อันดีทางสังคม สันติภาพ แรงบันดาลใจ คุณค่าร่วมที่ดีทางสังคม	29 ตอน (100%)
	2. กระตุ้นความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจ	2 ตอน (6.9%)
	3. นำเสนอสุนทรียภาพหรือความงาม ที่สอดคล้องกับบริบทของเรื่อง ในปัจจุบัน ในอดีต ทั้งเรื่องที่สมจริง สมมติ เหนือจริง ในด้านการแต่งกาย สถานที่ สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ภาษา ฯลฯ	29 ตอน (100%)
	4. ได้รับความนิยมจากผู้ชมในต่างประเทศ พบได้ในข่าว คลิปสั้น ภาพนิ่งที่เผยแพร่โดยสื่อหรือผู้ชมจากต่างประเทศฯ	-
ส่งเสริมทักษะชีวิต	5. ผู้ชมได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตในสังคมอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์และยุคสมัย เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการเอาตัวรอดในบริบทต่าง ๆ	5 ตอน (17.25%)
ส่งเสริมความรู้ใน ศาสตร์สาขาต่าง ๆ	6. ให้ข้อมูลความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ความรู้ด้านภาษา คณิตศาสตร์ ดนตรี กีฬา วิชาชีพ รวมถึงความสนใจใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเอง	6 ตอน (20.7%)
ส่งเสริมระบบวิธีคิด	7. ชี้แนะ/พัฒนา การคิด การวิเคราะห์ การวางแผน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา	6 ตอน (20.7%)
ส่งเสริมการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล	8. ผู้ชมได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าความสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ชุมชน สังคม	29 ตอน (100%)
ส่งเสริมการพัฒนา คุณธรรม และ จริยธรรม	9. สร้างการเรียนรู้และความเข้าใจในหลักคุณธรรม จริยธรรม ทั้งด้านแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติ	29 ตอน (100%)

เกณฑ์	ตัวชี้วัด (Indicators)	จำนวนตอนที่พบเนื้อหา ตามตัวชี้วัดและการให้ คะแนนตัวชี้วัด (N=29)
ส่งเสริมการเรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจ และ ชื่นชมความ หลากหลายในสังคม	10. ผู้ชมได้เรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจ และชื่นชมใน ความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ สังคม วัฒนธรรม	29 ตอน (100%)
ผลการประเมินตามเกณฑ์ $164 \text{ คะแนน} \div 29 \text{ ตอน} = 5.65$ $5.65 \times 10 \text{ ตัวชี้วัด} = 56.50\%$		56.50%

ละครนางฟ้ากรรมกรมีผลคะแนนจากตัวชี้วัดระดับสูงกว่าบรรทัดฐาน 56.50% มีจุดเด่นในการนำเสนอความบันเทิงที่แฝงสาระและแรงบันดาลใจ การส่งเสริมคุณธรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมถึงแนวคิดที่มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

- ตัวชี้วัดที่ 1 ให้แนวคิด ข้อมูล ความรู้เชิงสาระประโยชน์ในมิติต่าง ๆ พบในเนื้อหาทุกตอน (100%) เช่น ความรู้และแรงบันดาลใจเกี่ยวกับอาชีพ การช่วยเหลือทางกฎหมาย และการสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาชีวิต

- ตัวชี้วัดที่ 2 กระตุ้นความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจ พบในเนื้อหา 2 ตอน (6.9%) โดยตัวละครแสดงถึงความคิดริเริ่มในการพัฒนาชีวิต หรือการสร้างโอกาสในชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น การใช้การไลฟ์สดขายสินค้าเพื่อหารายได้รักษาบิดาและติดตามหาสมาชิกในครอบครัว รวมถึงการต่อยอดทักษะงานก่อสร้างไปสู่การรับเหมาซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และการทำใบปลิวประชาสัมพันธ์เพื่อหาลูกค้า เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนการคิดริเริ่มในการสร้างอาชีพและการปรับตัวจากผู้รับจ้างไปสู่การสร้างโอกาสทางรายได้ด้วยตนเอง

- ตัวชี้วัดที่ 3 นำเสนอสุนทรียภาพหรือความงามที่สอดคล้องกับบริบทของเรื่อง ฯลฯ พบในทุกตอน (100%) โดยละครออกแบบฉาก สถานที่ และวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับฐานะและอาชีพของตัวละคร เช่น พื้นที่ก่อสร้างโรงพยาบาล บ้านพักของคนชั้นแรงงานและครอบครัวฐานะดี รวมถึงฉากย้อน

อดีต นอกจากนี้ การแต่งกายของนางงานและผู้ควบคุมงานยังสะท้อนความสมจริงและความปลอดภัยในพื้นที่ก่อสร้าง ตลอดจนการใช้ภาษาอีสานและเพลงที่เชื่อมโยงกับชีวิตกรรมกร ช่วยเสริมบรรยากาศและความสมจริงของเรื่อง

- ตัวชี้วัดที่ 4 ได้รับความนิยจากผู้ชมในต่างประเทศ พบได้ในช่วง คลิปสั้น ภาพนิ่งที่เผยแพร่โดยสื่อหรือผู้ชมจากต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ พบว่าละครไม่ปรากฏเนื้อหาลักษณะดังกล่าว

- ตัวชี้วัดที่ 5 ผู้ชมได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตในสังคมอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์และยุคสมัย พบ 5 ตอน (17.25%) เช่น การนำเสนอวิธีเอาตัวรอดจากการถูกล่อลวงหรือการหลอกลวง รวมถึงการแสดงให้เห็นถึงอันตรายจากมิจาชีฟในสถานการณ์ต่าง ๆ

- ตัวชี้วัดที่ 6 ให้ข้อมูลความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ พบเนื้อหา 6 ตอน (20.7%) เช่น ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมาแล้วขับ กฎระเบียบการรับอุปการะผู้ป่วย รวมถึงข้อมูลทางการแพทย์เกี่ยวกับการรักษาโรคและการผ่าตัด ฯลฯ

- ตัวชี้วัดที่ 7 ชี้นำ/ พัฒนา การคิด การวิเคราะห์ การวางแผน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา พบ 6 ตอน (20.7%) เช่น การวางแผนเรื่องค่าใช้จ่ายของพรฟ้า การคิดวิเคราะห์เพื่อค้นหาหลักฐานที่เชื่อมโยงกับการตามหาภกา

- ตัวชี้วัดที่ 8 ผู้ชมได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าความสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ชุมชน สังคม พบในทุกตอน (100%) เช่น การแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ความช่วยเหลือกันในกลุ่มชน และการสนับสนุนซึ่งกันและกันในกลุ่มตัวละคร

- ตัวชี้วัดที่ 9 สร้างการเรียนรู้และความเข้าใจในหลักคุณธรรม จริยธรรมทั้งด้านแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติ พบเนื้อหาในทุกตอน (100%) เช่น การเน้นความกตัญญู ความเสียสละ และความมีน้ำใจของตัวละครที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในสถานการณ์ต่าง ๆ

- ตัวชี้วัดที่ 10 ผู้ชมได้เรียนรู้ ยอมรับ เข้าใจ และชื่นชมในความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ สังคม วัฒนธรรม พบว่า ละครส่งเสริมการ

เรียนรู้และความเข้าใจความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างชัดเจนทุก
ตอน (100%) โดยนำเสนอผ่านภาษาอีสาน วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชาว
อีสาน ตัวละครแสดงให้เห็นว่าศักยภาพของคนไม่ได้ขึ้นกับฐานะ แต่ขึ้นอยู่กับ
ความพยายามและความมุ่งมั่น สร้างแรงบันดาลใจและมุมมองเชิงบวกแก่ผู้ชม

2. ข้อเสนอแนะต่อเกณฑ์การประเมินคุณภาพละครโทรทัศน์ของ กสทช.

1) **ความครอบคลุมของเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพละคร** เกณฑ์
การประเมินคุณภาพละครที่พัฒนาโดย กสทช. ครอบคลุมทั้ง คุณภาพตาม
บรรทัดฐานของรายการประเภทละคร และคุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐานของ
รายการประเภทละคร ซึ่งช่วยให้สามารถวัดคุณภาพของเนื้อหาในหลายระดับ
ทั้งในมิติของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคมโดยรวม ตัวอย่างเช่น ละคร
นางฟ้ากรรมกร ได้รับการประเมินว่าสามารถสร้างความบันเทิงได้ครบทุกตอน
(100%) ผ่านโครงเรื่องที่มีความขัดแย้งน่าติดตาม รวมถึงการสอดแทรกข้อมูลที่เป็น
ประโยชน์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับแรงงานและสิทธิทางกฎหมาย

การประเมินคุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐานของรายการประเภทละครยัง
พบว่า นางฟ้ากรรมกร มีเนื้อหาที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในทุกตอน
(100%) เช่น ความกตัญญูของพรฟ้าต่อพ่อ และการเสียสละเพื่อความถูกต้อง
ของตัวละครอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนใน
ครอบครัว มิตรภาพ และการช่วยเหลือกันในชุมชนแรงงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง
ความเป็นจริงของสังคม

ในด้านผลกระทบต่อผู้ชม พบว่าละครสามารถส่งเสริม ทักษะชีวิต ได้
ในระดับหนึ่ง (17.25% ของเนื้อหา) เช่น การเอาตัวรอดจากสถานการณ์
อันตราย และการพัฒนาตนเองผ่านตัวละครพรฟ้า ที่สามารถก้าวจากกรรมกร
ก่อสร้างไปเป็นผู้รับเหมาที่มีเป้าหมายช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ ละคร
ยังมีบทบาทในการ รื้อถอนอคติทางสังคม ผ่านการแสดงให้เห็นว่าคนชนชั้น
แรงงานสามารถพัฒนาตนเองได้หากได้รับโอกาส

ด้วยเหตุนี้ ร่างเกณฑ์การประเมินของ กสทช. จึงแสดงศักยภาพในการช่วยพิจารณาคุณภาพและคุณค่าของละครได้หลายมิติ ทั้งในฐานะสื่อบันเทิงและสื่อที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณค่าทางสังคมและการพัฒนาปัจเจกบุคคล

2) ความซ้ำซ้อนของตัวชี้วัดในเกณฑ์การประเมินคุณภาพละคร

จากการทดลองใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพละครเรื่องนางฟ้ากรรมกรพบว่า แม้เกณฑ์มีความละเอียดและช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างเป็นระบบ แต่ยังมี ความซ้ำซ้อนของตัวชี้วัดบางประการ เช่น ตัวชี้วัดด้านการให้ความรู้และการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งอาจทำให้ยากเสียก้นกันถูกนับคะแนนในหลายตัวชี้วัด ตัวอย่างเช่น ฉากที่พรฟารีเริ่มธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง อาจถูกนับคะแนนทั้งในด้านการให้ความรู้เชิงอาชีพและการสร้างแรงบันดาลใจ

ดังนั้น ควรปรับตัวชี้วัดด้าน “การให้แนวคิด ข้อมูล และความรู้เชิงสาระ” ให้มุ่งวัดการส่งเสริมความรู้และการเรียนรู้เป็นหลัก ขณะที่ตัวชี้วัดด้าน “ความคิดสร้างสรรค์” ควรมุ่งวัดการกระตุ้นความคิดริเริ่ม การคิดนอกกรอบ หรือการเสนอทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหา เพื่อให้มีขอบเขตการพิจารณาที่แตกต่างกันชัดเจนและลดการนับคะแนนซ้ำ

นอกจากนี้ ยังพบความเกี่ยวเนื่องระหว่างตัวชี้วัดด้านการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ วางแผน และแก้ปัญหา จึงควรพิจารณาถูกรวมเป็นตัวชี้วัดเดียว เช่น “การส่งเสริมทักษะชีวิตและการคิดแก้ปัญหา” เพื่อให้สะท้อนกระบวนการเผชิญปัญหา การตัดสินใจ และการหาทางออกของตัวละครได้อย่างเป็นองค์รวมมากขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งคือ ความซ้ำซ้อนในการตีความตัวชี้วัดที่เป็นนามธรรม เช่น ตัวชี้วัดเกี่ยวกับสุนทรียภาพ ซึ่งต้องอาศัยการพิจารณาเชิงคุณภาพและอาจขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้ประเมิน นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการแยกแยะตัวชี้วัดที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เช่น การส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและการส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งอาจทำให้เกิดการนับซ้ำของเนื้อหา

3) การพัฒนาปรับปรุงเกณฑ์และตัวชี้วัดเพิ่มเติม

โดยตัวชี้วัดที่ควรทบทวนและเพิ่มเติมเพื่อความครอบคลุมการประเมิน

คุณภาพละคร อาทิ

- ควรเพิ่มเกณฑ์การวัดผลกระทบของเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งด้านบวกและลบ พร้อมกำหนดกรอบการให้คะแนนที่ชัดเจน เนื่องจากเกณฑ์ปัจจุบันเน้นที่เนื้อหาและการส่งเสริมคุณธรรม แต่ยังขาดการวัดผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงต่อผู้ชม

- ควรมีตัวชี้วัดที่ประเมิน ผลกระทบจากการสร้างแรงบันดาลใจ เช่น การนำเสนอเรื่องราวของตัวละครที่พัฒนาตนเองและก้าวข้ามอุปสรรค ซึ่งอาจส่งผลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของผู้ชม

- ควรพัฒนาตัวชี้วัดที่สามารถ วัดผลกระทบทางสังคมของละคร เช่น การกระตุ้นการตระหนักรู้ในปัญหาสังคม การเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ การลดอคติหรือการเหมารวม (Stereotyping) การสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อสังคม ฯลฯ

- ตัวชี้วัดเรื่อง “ความนิยมจากผู้ชมในต่างประเทศ” ควรพิจารณานำออกจากเกณฑ์คุณภาพเนื้อหา เนื่องจากเป็นผลตอบรับภายหลังการเผยแพร่หรือศักยภาพทางการตลาด มากกว่าจะเป็นคุณลักษณะที่ปรากฏในตัวเนื้อหาละครโดยตรง

4) การปรับปรุงกระบวนการประเมินและการพัฒนาระบบคะแนน

ในด้านกระบวนการประเมิน ควรจัดทำคู่มือการประเมินที่ระบุนิยามขอบเขต ข้อสังเกต และตัวอย่างฉากประกอบของแต่ละตัวชี้วัด เพื่อช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการตีความและเพิ่มความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น สุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และแรงบันดาลใจ

นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบการให้คะแนนจากการระบุเพียง “พบ/ไม่พบ” เป็นมาตรฐานประมาณค่า เพื่อสะท้อนระดับความชัดเจน ความต่อเนื่อง และความสำคัญของเนื้อหา เช่น 0 หมายถึงไม่ปรากฏ 1 หมายถึงปรากฏ

เล็กน้อย 2 หมายถึงปรากฏชัดเจน และ 3 หมายถึงปรากฏอย่างต่อเนื่องหรือเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง ขณะที่ตัวชี้วัดด้านเนื้อหาที่ควรระมัดระวัง อาจกำหนดระดับคะแนนโดยพิจารณาจากความถี่ ความรุนแรง และบริบทของการนำเสนอ

การปรับระบบคะแนนดังกล่าวจะช่วยให้เกณฑ์สามารถสะท้อนคุณภาพและระดับความเข้มข้นของเนื้อหาได้ละเอียดขึ้น ลดข้อจำกัดของการประเมินแบบพบหรือไม่พบ และเอื้อต่อการเปรียบเทียบผลการประเมินระหว่างละครที่มีลักษณะแตกต่างกันในอนาคต

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการประเมินคุณภาพละครโทรทัศน์เรื่อง “นางฟ้ากรรมกร” โดยใช้ร่างเกณฑ์การประเมินคุณภาพเนื้อหารายการละครโทรทัศน์พบว่า ละครได้รับคะแนนร้อยละ 93.13 ตามเกณฑ์คุณภาพตามบรรทัดฐานของรายการประเภทละคร อยู่ในระดับดีมาก สะท้อนว่าละครมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดหลายด้าน ทั้งการให้ความบันเทิง การสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ การส่งเสริมคุณธรรม และความสัมพันธ์ในครอบครัว อย่างไรก็ตาม การประเมินยังพบประเด็นที่ควรระมัดระวังในบางตอน ได้แก่ การนำเสนอความรุนแรง การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม และภาพตัวแทนของบุคคลหรือกลุ่มคน ซึ่งอาจมีความเสี่ยงต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของผู้ชม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน

จากมุมมองของทฤษฎีการอบรมบ่มเพาะทางสังคม (Cultivation Theory) ของ George Gerbner (อ้างใน Bryant & Zillmann, 2002) การเปิดรับเนื้อหาสื่ออย่างต่อเนื่องอาจมีส่วนหล่อหลอมการรับรู้ของผู้ชมต่อความเป็นจริงทางสังคม ละครที่นำเสนอคุณธรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการต่อสู้กับอุปสรรคในชีวิต จึงอาจมีศักยภาพในการส่งเสริมค่านิยมเชิงบวกแก่ผู้ชม ขณะเดียวกัน การปรากฏของความรุนแรงหรือการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมซ้ำ ๆ ก็เป็นประเด็นที่ควรเฝ้าระวัง เนื่องจากอาจทำให้ผู้ชมบางกลุ่มรับรู้ว่สังคมมี

ความขัดแย้งหรืออันตรายมากกว่าความเป็นจริง ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดกลุ่มอาการมองโลกว่าเต็มไปด้วยอันตราย (Mean World Syndrome)

ในทำนองเดียวกัน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) อธิบายว่า ผู้ชมสามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกตพฤติกรรมของตัวละคร และผลที่ตามมาจากการกระทำนั้น ลักษณะของตัวละครพร่ำฟ้าที่พยายามพัฒนาตนเองและก้าวผ่านอุปสรรค อาจเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ผ่านการสังเกต (Observational Learning) และการเลียนแบบพฤติกรรมเชิงบวก ขณะเดียวกัน การนำเสนอพฤติกรรมที่ขัดกับบรรทัดฐานทางสังคมโดยผู้กระทำไม่ได้รับผลกระทบหรือความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดผลลดการยับยั้งพฤติกรรมได้ ดังนั้น การประเมินเนื้อหาละครจึงมีความสำคัญต่อการพิจารณาทั้งเนื้อหาที่ควรส่งเสริมและเนื้อหาที่ควรระมัดระวัง

สำหรับเกณฑ์คุณภาพที่สูงกว่าบรรทัดฐานของรายการประเภทละครละครได้รับคะแนนร้อยละ 56.50 ซึ่งสะท้อนว่าละครมีจุดเด่นด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการนำเสนอข้อคิดในการดำเนินชีวิต แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการกระตุ้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าละครสามารถมีคุณค่าทางสังคมได้มากกว่าการเป็นสื่อเพื่อความบันเทิง หากมีการออกแบบเนื้อหาให้เปิดพื้นที่แก่การคิด วิเคราะห์ และการมองหาทางเลือกในการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาพร้อมกับข้อมูลเรตติ้ง ละครเรื่องนี้ได้รับความนิยมสูงในช่วงเวลาที่ออกอากาศ ขณะที่ผลการประเมินคุณภาพตามบรรทัดฐานอยู่ในระดับดีมาก จึงอาจสะท้อนแนวโน้มว่า ละครที่ได้รับความนิยมสามารถนำเสนอความบันเทิงควบคู่กับเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อสังคมได้ อย่างไรก็ตาม เรตติ้งสะท้อนระดับการรับชมและความนิยมของผู้ชม มิใช่ตัวชี้วัดคุณภาพเนื้อหาโดยตรง ดังนั้น จึงยังไม่อาจสรุปความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างคะแนนคุณภาพกับเรตติ้งจากละครเพียงเรื่องเดียวได้

ผลการทดลองใช้ร่างเกณฑ์กับละครเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า เกณฑ์สามารถช่วยจำแนกและอธิบายองค์ประกอบด้านคุณภาพของเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติเนื้อหาที่ควรส่งเสริมและเนื้อหาที่ควรระมัดระวัง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังเป็นข้อค้นพบจากกรณีศึกษาเฉพาะเรื่อง การนำเกณฑ์ไปใช้กับละครเรื่องอื่นจึงควรมีการทดลองเพิ่มเติมกับละครที่มีความแตกต่างด้านแนวเรื่อง ช่วงเวลาออกอากาศ ระดับความเหมาะสม และระดับความนิยม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องในการตีความตัวชี้วัดและความน่าเชื่อถือของเกณฑ์ในบริบทที่หลากหลายต่อไป

ผลการศึกษาครั้งนี้ยังชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพละครให้ครอบคลุมทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบของเนื้อหารวมถึงการปรับปรุงระบบการให้คะแนนเพื่อลดความซ้ำซ้อนของตัวชี้วัด และการส่งเสริมให้ผู้ผลิตละครนำเสนอประเด็นทางสังคมที่สำคัญอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ละครโทรทัศน์เป็นส่วนหนึ่งของนิเวศสื่อที่ปลอดภัย สร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ผลิตละครและองค์กรสื่อ

1) *ควรส่งเสริมการเล่าเรื่องที่สะท้อนปัญหาสังคมในเชิงโครงสร้าง* เช่น ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น ความไม่เท่าเทียมทางเพศ และปัญหาที่อยู่อาศัย ผ่านการพัฒนาตัวละครและเนื้อเรื่องที่สมจริงและมีความหลากหลาย เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมเข้าใจปัญหาในระดับโครงสร้างสังคมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น การต่อสู้ของพรฟ้าในบริบทชุมชนแรงงานช่วยให้เห็นข้อจำกัดและความไม่เป็นธรรมที่คนทำงานต้องเผชิญ

2) *ควรลดการตอกย้ำภาพเหมารวมและอคติในเนื้อหา* โดยหลีกเลี่ยงการเหมารวมพฤติกรรมของชนชั้นแรงงานในแง่ลบ รวมถึงสร้างภาพที่สะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพศ และอัตลักษณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและ

ลดอคติในสังคม แนวทางนี้จะช่วยให้ละครกลายเป็นสื่อกลางที่สร้างความเข้าใจ
ในความหลากหลายและลดอคติในสังคมไทยได้มากขึ้น

3) **การพัฒนาละครที่ชี้แนะวิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์** โดยเน้น
การนำเสนอแนวทางที่ผู้ชมสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิต เช่น การ
แก้ปัญหาในครอบครัว การพัฒนาความสัมพันธ์ในชุมชน หรือการยกระดับ
คุณภาพชีวิตในเชิงสร้างสรรค์ โดยสอดแทรกในบทสนทนา หรือผ่านการกระทำ
ของตัวละคร หรือการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ

4) **ควรมีการสำรวจความต้องการและมุมมองของผู้ชมละคร** ผ่าน
การรับฟังความคิดเห็นหรือการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมมีส่วนร่วมใน
กระบวนการผลิตละคร แนวทางนี้จะช่วยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจ
ความต้องการ และปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

5) **ผู้ผลิตและองค์กรสื่อสามารถนำร่างเกณฑ์ไปใช้เป็นแนวทาง
ตรวจสอบเนื้อหาในระหว่างการพัฒนาบท การผลิต และการทบทวนเนื้อหา
ก่อนเผยแพร่** เพื่อช่วยสร้างสมดุลระหว่างความบันเทิง ความเหมาะสมตามวัย
และคุณค่าทางสังคมของละคร อันจะช่วยลดความเสี่ยงจากเนื้อหาที่อาจส่งผล
กระทบเชิงลบ และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาละครที่ได้รับความนิยมควบคู่กับ
ความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกำกับดูแล เช่น กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและ
สร้างสรรค์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ
โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

1) **ควรจัดทำนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมการผลิต
ละครที่สะท้อนประเด็นปัญหาสังคมอย่างสร้างสรรค์** โดยเฉพาะในประเด็น
สำคัญ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น ความไม่เท่าเทียมทางเพศ และความ
หลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างความตระหนักรู้และการเรียนรู้ในสังคม

2) **ควรร่างเกณฑ์การประเมินไปใช้เป็นกรอบในการรวบรวม
ข้อมูลและติดตามแนวโน้มคุณภาพเนื้อหาละครจากหลายช่องทาง หลาย**

ช่วงเวลาออกอากาศ และหลายระดับความเหมาะสม เพื่อให้เกิดฐานข้อมูลที่สะท้อนทั้งจุดแข็ง ประเด็นความเสี่ยง และช่องว่างด้านคุณภาพของละครไทย ฐานข้อมูลดังกล่าวสามารถใช้ในการออกแบบนโยบาย มาตรการส่งเสริม หรือการจัดทำคู่มือแนวทางการผลิตละครที่มีคุณค่าต่อสังคมได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

3) ควรจัดตั้งโครงการหรือกองทุนพิเศษสำหรับผู้ผลิตที่มุ่งเน้นการนำเสนอประเด็นทางสังคม โดยมีเกณฑ์การพิจารณาที่เน้นคุณภาพและความสร้างสรรค์ในการสื่อสาร รวมถึงผลกระทบเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นกับสังคม

4) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาระบบที่กำกับดูแล และส่งเสริมการสร้างสรรคคุณภาพละคร โดยเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้ผลิต นักวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างละครที่มีคุณค่าทางศิลปะและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพของละครในบริบทสังคมไทย เช่น การวัดผลกระทบของเนื้อหาต่อผู้ชมทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ความแม่นยำและความสอดคล้องของระบบการให้คะแนนในเกณฑ์ปัจจุบัน เพื่อปรับปรุงให้มีความเป็นมาตรฐานมากขึ้น การพัฒนามาตรประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อให้สามารถวัดระดับของตัวชี้วัดได้อย่างละเอียด ฯลฯ เพื่อให้เกณฑ์การประเมินคุณภาพละครครอบคลุมและแม่นยำมากขึ้น สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

2. ควรศึกษาวิเคราะห์ตัวบทละครเชิงคุณภาพควบคู่กับการประเมินตามเกณฑ์ เพื่อทำความเข้าใจความหมายของบทสนทนา ฉาก การดำเนินเรื่อง ค่านิยมทางสังคม และภาพแทนของตัวละคร อันจะช่วยให้การประเมินคุณภาพละครครอบคลุมทั้งมิติเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาและพัฒนาแนวทางการตรวจสอบ ประเมิน และส่งเสริมคุณภาพเนื้อหารายการละครและบันเทิง ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ที่ปรึกษาโครงการ

รายการอ้างอิง

- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory of mass communication. *Media Psychology*, 3(3), 265-299.
https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0303_03
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., & Signorielli, N. (1986). Living with television: The dynamics of the cultivation process. In J. Bryant & D. Zillmann (Eds.) (2002), *Perspectives on media effects* (pp. 17-40). Lawrence Erlbaum Associates.
- Morgan, M., & Shanahan, J. (2010). The state of cultivation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 54(2), 337-355.
- National Broadcasting and Telecommunications Commission (NBTC). (2024). *Nationwide Program Ratings Report for Viewers Aged 4 Years and Above, July 2024*. Retrieved from https://image.makewebcdn.com/makeweb/0/2CAT32K6W/Document/ADTEB_report_Jul_24.pdf

Nieborg, D. B., & Poell, T. (2018). The platformization of cultural production: Theorizing the contingent cultural commodity. *New Media & Society*, 20(11), 4275–4292.
<https://doi.org/10.1177/1461444818769694>

Royal Gazette. (2013). *Announcement of the Office of the National Broadcasting and Telecommunications Commission on Guidelines for Rating the Appropriateness of Television Programs*, B.E. 2013, Volume 130, Special Issue 147 G, page 21.

